

JAK ŘEŠIT KRIZOVÉ SITUACE: VYTVOŘENÍ PLÁNU PRO ŘEŠENÍ KRIZOVÝCH SITUACÍ V BRITSKÉ KNIHOVNĚ

DEBORAH NOVOTNY

SOUHRN

Téměř půl století dělí povodeň ve Florencii v roce 1966 od rozsáhlých loňských záplav ve střední Evropě. Co jsme se za tu dobu o praktických postupech při ochraně našeho kulturního dědictví naučili?

Ve svém referátu se zaměřím na tři oblasti: plánování strategie pro krizové situace v Britské knihovně, na situaci ve Velké Británii jako celku, kdy budu hovořit o případové studii rozsáhlého požáru britské knihovny, a nakonec se podíváme, jaká je v současnosti situace na mezinárodním poli. Všechny tyto oblasti mají něco společného. Ať se jedná o přírodní katastrofu mezinárodního rozsahu nebo menší incident lokálního významu, řešení takových situací má společného jmenovatele, totiž plánování.

Strategie pro řešení krizových událostí obsahuje čtyři fáze: vyhodnocení rizik, prevenci, připravenost a záchranné a restaurační práce. Podrobněji tyto fáze vysvětlím na modelu Britské knihovny.

VYHODNOCENÍ RIZIK

Britská knihovna se přestěhovala do nové budovy na St. Pancras v roce 1997. Vypracování projektu a výstavba trvaly přes dvacet let. Protože šlo o novou stavbu, bylo možné ovlivňovat její specifikace, co se např. týče konstrukce a protipožárních parametrů vnitřního i vnějšího skeletu stavby.

Knihovna má všechny rysy, které se u národního depozitáře dají očekávat: detektory kouře a ohně, automatický hasicí systém a kontrolované vnitřní prostředí.

Je zajímavé, že depozitář je téměř celý pod úrovní okolí. Budova má čtyři suterénní podlaží, rozdělené do protipožárních úseků. Regály v celé budově jsou umístěny nejméně 100 mm nad podlahou a téměř všechny jsou posuvné. Knihovna se nachází v centru Londýna, asi 3 km severně od řeky Temže. Před výstavbou se hodně diskutovalo o vhodnosti návrhu, který předpokládá, že většina sbírek bude umístěna pod úrovní terénu. Při rozhodování byla proto provedena rozsáhlá hloubková analýza a vyhodnocení rizik.

Rizika jsou u každé instituce jiná. Katastrofy (jiné než přírodní nebo způsobené člověkem, například

povodně nebo války a terorismus) málokdy způsobí jedna událost. Ke katastrofám dochází, když nebyla dopředu kvantifikována rizika.

Je potřeba rozlišovat mezi „nebezpečím“ (hazard) a „rizikem“ (risk). **Nebezpečí** je něco, co **může** způsobit škodu, zatímco **riziko** je zvážením pravděpodobnosti, kdy by ke škodě mohlo skutečně dojít.

Je potřeba specifikovat všechny vnější hrozby: požár, záplavy, krádeže, vandalismus, zamoření biologické nebo škůdci, občanské nepokoje. Aby bylo vyhodnocení rizik účinné, musí se pravidelně opakovat.

Je důležité si uvědomit, že žádný plán krizových událostí nefunguje izolovaně. Plánování záchranných prací musí být integrální součástí strategie kontinuální funkční existence všech institucí. Když jsme se připravovali na projekt Date 2000, spolupracovalo oddělení ochrany fondů s ostatními odděleními knihovny (zvláště s oddělením správy budov a informačních technologií) i s externími vládními institucemi ve snaze minimalizovat potenciální přerušení činnosti knihovny. Ukázalo se, že došlo jen k nepatrnému přerušení v naší knihovně a v zemi celkově. Jako příklad z našeho krizového plánu uvádíme to, že všichni klíčoví pracovníci z krizových týmů dostali mobilní telefony i pagery (ty pro případ zhroucení telefonní sítě).

Důležitým faktorem je naše lokalita – a to z několika důvodů. Za prvé, po 11. září a nedávné válce v Iráku byla posílena bezpečnostní opatření, a přestože knihovna není považována za primární cíl, nachází se v blízkosti tří vlakových nádraží a její poloha proto představuje možné riziko. Za druhé, kolem St. Pancras, kde se buduje nová konečná stanice pro vlaky přijíždějící z tunelu pod kanálem La Manche, se hodně staví a provádějí velké přestavby. Loni byl vyhlášen poplach, když na tamním staveništi byla při výkopových pracích nalezena nevybuchnutá bomba z 2. světové války! Následovala velká a okamžitá evakuace zaměstnanců i veřejnosti. V minulém roce se knihovna ocitla na trase velké politické demonstrace a také byly okamžitě aktivovány postupy pro krizové události.

PREVENCE

Pro vyhodnocení rizik je dalším krokem prevence – jak je možné zjištěná rizika minimalizovat. Některá opatření jsou nabíledni – hlásiče požáru, hasicí

systémy (manuální i automatické), rutinní údržba. Podle praktických potřeb je také nutné co nejvíce konzultovat s pohotovostními službami. Musí se zavést některé základní, byť často přehlížené, principy. Máte plán záchranných operací vypracovaný v **pisemné podobě**? Často neexistuje vůbec žádný, nebo je tak starý, že už není k ničemu. Jako příklad může posloužit jeden z nejzákladnějších problémů – má instituce vyřešenu otázku kouření?

PŘIPRAVENOST

Chci se soustředit na plán záchranných prací v Britské knihovně a uvést jeho základní principy, které, jak věřím, usnadní jeho pochopení. Když sepisujete plán, udělejte ho co nejúplnější. A mějte na paměti, že svou podstatou je téměř vždy teoretický.

Nezbytně nutná je dobrá komunikace. Zaměstnanci, kteří se účastní záchranných prací, musí znát své úkoly a vědět, co se od nich očekává.

Máme čtyři úrovně pracovníků pro záchranné práce v krizových situacích:

1 Krizový koordinátor je zodpovědný především za budovy, **nikoli** za sbírky. Knihovna se nachází v několika objektech. Kromě hlavní budovy na St. Pancras existuje ještě Knihovna novin v Colindale, meziknihovní služba zajišťující dokumenty v Boston Spa, a několik menších skladovacích lokalit v Londýně. Všechny tyto lokality jsou zahrnuty do jednoho plánu a v případě jakékoli události je **vždy** nejdříve kontaktován tento krizový koordinátor, s jedinou výjimkou, a to budovy v Boston Spa, které je vzdáleno 650 km od Londýna.

Jedna událost v tomto roce odhalila slabinu v naší komunikaci. Při následném hodnocení jsme zjistili, že nebyly dodrženy stanovené postupy a že nově přijatí zaměstnanci, kterých se mimořádná událost také dotkla, se obraceli pro rozhodnutí k nejvýše postavenému pracovníkovi knihovny, který byl k dispozici, místo toho, aby kontaktovali krizového koordinátora. Ani my jsme se tedy neřídili svým vlastním plánem. Někdy věci nejdou tak, jak jsme si naplánovali, ale z těchto chyb a omylů se musíme poučit. Ukazuje to, jak je důležité, aby všichni noví zaměstnanci byli pravidelně informováni a školeni.

2 Vedoucí záchranných operací, který je zodpovědný za sbírky a řízení záchranných operací.

3 Vedoucí záchranného týmu, který je zodpovědný především za organizování záchranných prací.

4 Dobrovolní pracovníci v záchranných skupinách.

Střídání služeb vedoucích záchranných operací a vedoucích záchranných týmu řídí oddělení ochrany fondů. Pracujeme v dvoutýdenních cyklech, kdy jsme na telefonu 24 hodin denně a 7 dní v týdnu. Na rozpisu je dvanáct vedoucích záchranných operací a dvanáct vedoucích záchranných týmů. To znamená, že

v průměru máme pohotovost čtyřikrát za rok. Rozpis se vydává rok dopředu a pokud ten, kdo má napsanou službu, chce nějakou změnu, musí si ji sám zařídit. Každý týden podle aktuálních potřeb vydáváme seznam kontaktních adres, na kterém je uveden i telefon do práce, domů a mobilní telefon. Věnovali jsme značné finanční prostředky, aby naše komunikační kanály byly co nejefektivnější – každý vedoucí záchranných operací i vedoucí záchranných týmů dostal mobilní telefon s rezervními bateriemi, aby byl zajištěn kontakt během jejich dvoutýdenní služby. Navíc jsme se snažili, aby náš plán záchranných operací byl jednoduchý, ale výstižný. Každý vedoucí záchranných operací a záchranných týmů má malý notes s detailním rozpisem služeb, tras, základních postupů, mapy, kontakty (v knihovně i mimo knihovnu) a další užitečné informace. Slouží mu pro osvěžení paměti a je tak malý, že ho záchranný personál ve službě může mít neustále při sobě. Neviděla jsem, že by to při plánování záchranných operací používaly jiné organizace, ale mohu to doporučit jako velmi užitečnou a efektivní, technologicky nenáročnou pomůcku. Aktualizace a úpravy se dělají dvakrát ročně.

Pravidelně provádíme výcvik – jednou za rok organizujeme cvičení, kterého se účastní všichni, kdo jsou zapojeni do plánování krizových situací. Úzce přitom spolupracujeme s pohotovostními službami. Při úplně prvním z každoročních cvičení jsme přišli na některé zcela evidentní skutečnosti, které jsme přehlédli.

Například všichni jsme v knihovně věděli, jaká je naše úloha při záchranných operacích – společně jsme pracovali, nacvičovali, znali jsme se. Když jsme však zkusili některé nejzávažnější případy s místními hasiči, oni se neorientovali v našem organizačním řádu a věci šly od desíti k pěti. Náprava v tomto případě byla snadná. Zavedli jsme barevné označení na bundách záchrannářů, podle kterého bylo možné poznat, o koho se jedná a za co je odpovědný. Zvýraznili jsme také označení našeho záchrannářského vybavení.

Také jsme velmi rychle zjistili, jak po katastrofě, a zvláště na začátku záchranných prací, je nesmírně důležité, aby se prováděly nácviky práce se sbírkami s členy pohotovostních oddílů – ve Spojeném království jsou to právě oni, kdo při katastrofách sbírky zachraňují. Kdyby například hrozilo bezprostřední katastrofické nebezpečí výstavní galerii pokladů (Treasures Exhibition Gallery), první, kdo by se snažil o záchranu/restaurování exponátů, by byly právě tyto pohotovostní oddíly, nikoli zaměstnanci Britské knihovny.

Kvůli tomu jsme vytvořili seznam našich priorit při záchranných akcích. Uvedli jsme tam materiál, který je vystaven, i položky nacházející se v celé knihovně, které jsou uvedeny na seznamech různých oddělení v různých lokalitách. Podle mých zkušeností je shromažďování těchto informací podobné trhání zubu – pro kurátory i knihovníky je to velmi nepř-

jenné. Jednoduše řečeno je to seznam věcí, které popadnete, když hrozí nějaká katastrofa. Musí být zohledněna hodnota (historická i peněžní), vzácnost i křehkost položky, tj. jestli by bylo obtížné či nemožné položku spravit.

Přímo na místě máme rozsáhlé zásoby pro případ malého nebo středního ohrožení – ve skladu na St. Pancras je uložen veškerý nezbytný a někdy objemný materiál používaný při restaurování: savý papír, vysoušedla, igelitové fólie, bedny, vysavače s mokřým i suchým sáním atd.

Navíc máme jako nouzové opatření na všech strategických místech všech budov knihovny vozíky na knihy se základními potřebami pro záchranné práce, které jsou k dispozici okamžitě po vyhlášení poplachu.

V knihovně máme k dispozici chladírnu, mrazničky, vymrazovací sublimátor a dvě vakuové baličky. V budově jsme určili několik míst, kde se mohou postavit větrné tunely pro zvláště provlhle materiály. Tyto prostory se nacházejí v suterénu. Stoly se dají složit a přistavit ke stěně, takže nezabírají vzácný prostor. Součástí našich plánů krizových událostí jsou také smlouvy s několika firmami, které se specializují na zacházení s velkým množstvím promáčeného nebo zamrazeného materiálu.

Myslím, že v žádném havarijním plánu se nesmí zapomínat ani na lidský faktor a musí se zajistit dostatečné zásoby jídla a pití k posílení a občerstvení. Takové zásoby mohou pomoci udržet morálku během záchranných prací.

ZÁCHRANNÉ A RESTAURAČNÍ PRÁCE

V našem písemném plánu jsme stanovili postupy, které se musí dodržovat. Jednou z prvních věcí, které se musí udělat, jakmile se zjistí druh problému, je uvést prostředí opět do normálu. Musí se povolati servisní technici a dodavatelé a situace v krizové oblasti se musí co nejdříve stabilizovat. Nezapomínejte pořizovat fotodokumentaci. Je to zvláště důležité při uplatňování nároku na náhradu a odškodnění u pojišťovny. V Britské knihovně vedoucí záchranných operací a vedoucí záchranného týmu společně zhodnotí rozsah problému a rozhodnou, jak se bude dál postupovat. Vhodným postupem může být vysoušení vzduchem, zamrazení a/nebo kontaktování externích dodavatelů. Musí se také rozhodnout, kolik se má povolati dobrovolníků.

Při rozhodování o postupu restaurování je možné volit z několika alternativ, ale důležitá je rychlost reakce. Do 48 hodin po katastrofě, při níž došlo k promáčení materiálu vodou, se začnou objevovat plísně. A v závislosti na prostředí, lokalitě, klimatu a ročním období to může být i dříve.

Způsob záchranných prací bude záviset na druhu poškozeného materiálu. Kromě snadno přenosného notesu se základními informacemi mají pracovníci

i mnohem obsáhlejší příručku se seznamem vhodných způsobů ošetření podle druhu materiálu. Mezi způsoby ošetření patří například vysoušení vzduchem, zamrazení, vysoušení vymražením, vysoušení pomocí rozpouštědel, vakuové sušení. V manuálu je také uvedeno, jestli jsme danou metodu testovali.

Pro ilustraci –
obyčejná vazba po roce 1765 – možnosti: sušení vzduchem (ano), zamrazení (ano) nebo sušení vymražením (ano). Testováno (ano)

35 mm mikrofilm (s halogenidem stříbra) – možnosti: sušení vzduchem (ne), zamrazení (ne) nebo sušení vymražením (ne). Testováno (ano)

Bohužel většina institucí začne zkoumat způsoby vysušování a záchrany fondů teprve tehdy, když udeří velká katastrofa s nesmírnými následky. Proto velkou část toho, co je popsáno ve většině plánů na záchranu, tvoří vyzkoušené a ověřené metody, které známe a užíváme mnoho let.

V současné době dávám dohromady a identifikuji různé úrovně záchranných prací při katastrofách. Současně se snažím zjistit, jaké se objevují nové možnosti a iniciativy, a také jaké jsou výhody a nevýhody navrhovaných postupů. Pozitivním krokem je skutečnost, že Britská knihovna jmenovala svého prvního vedoucího restaurátorského výzkumu. Co se mě týká, těším se na naši spolupráci v této zanedbávané oblasti.

SOUČASNÉ RESTAURÁČNÍ METODY JSOU:

sušení vzduchem, regulované vysoušení, sušení vymrazováním, vakuové sušení, kryogenní sušení nebo kombinace těchto technik.

SUŠENÍ NA VZDUCHU (AIR-DRYING)

Výhody: Vhodné při krizových situacích malého rozsahu. Stačí malé nebo levné vybavení, např. elektrický větrák, větrací tunely. Je možné snadno zaškolit i dobrovolníky bez předchozí zkušenosti s restaurátorstvím.

Nevýhody: Příliš náročné na pracovní síly. Pro instalaci větracích tunelů je zapotřebí velkého prostoru.

Vazby a papír se kroutí.

VYSOUŠENÍ NA MÍSTĚ ZA ŘÍZENÝCH PODMÍNEK

Výhody: Účinné při vysoušení konstrukce budov.

Může se použít při ošetřování křídového papíru.

Nevýhody: Záleží na odborných schopnostech a vybavení.

SUŠENÍ VYMRAZOVÁNÍM (FREEZING/FREEZER DRYING)

Výhody: Získá se neomezený čas. Využívá se při velkých katastrofách. Může se zadat odborným firmám.

Nevýhody: Není vhodné pro všechny druhy materiálů. Odborníci budou muset pečlivě roztrždit materiál podle vhodnosti.

VAKUOVÉ SUŠENÍ (VACUUM FREEZE-DRYING)

Výhody: Menší deformace, kratší doba sušení.

Nevýhody: Je zapotřebí speciálního vybavení a odborných znalostí.

KRYOGENNÍ SUŠENÍ (CRYOGENIC DRYING)

Kryogenní sušení + ‚thermaline‘ (patent) je nová technika, která se v současné době vyvíjí ve Spojených státech. Je určená pro sbírky vzácných knih a rukopisů. Toto je citát z Consdist list (Walter Henry): ‚Tento proces je v zásadě shodný se sušením vymrazováním ve vakuu, ale používá se teplota blízko trojného bodu, takže se zde (patrně) velmi krátce objevuje kapalná fáze a sušení probíhá omezeně s vyšším výsledným obsahem vlhkosti než u standardního vymrazování ve vakuu, kdy materiál je vysušený jako troud. Tím se omezí rovinné kroucení a následně se významně sníží potřeba pořizovat nové vazby. Náklady jsou zdánlivě vysoké, ale pokud uvážíte snížené náklady na vazby knih, může být tato technika konkurenceschopná.‘

Další informace www.documentprocessors.com.

KOMBINOVANÉ TECHNIKY

Např. vakuové balení + sušení vymrazováním ve vakuu.

Než budu pokračovat, myslela jsem, že by mohlo být zajímavé zmínit se o jednom z prvních pokusů s vakuovým balením, které jsem provedla s Stuartem Welchem z Conservation-by-design v době, kdy tato technologie v restaurátorství byla ještě v plenkách.

Toto jsou mokré noviny, které byly vakuově zabaleny v roce 1992. Jsou ještě mokré, není na nich vidět žádná plíseň a jsou žluté – pravděpodobně kvůli ligninu obsaženému v roztoku. Myslím, že pozoruhodná je skutečnost, že nebyly zamrazeny, ani nebyly umístěny v regulovaném prostředí. Jsem si jistá, že tyto noviny by mohly být bez větších obtíží restaurovány. Stuart se také zmiňoval o podobném pokusu s mokrými novinami, které byly vakuově zabaleny v roce 1996 a vybaleny o pět let později. Sice odporně zapáchaly, ale bylo je možno zakonzervovat a číst. Pro mě je to fascinující a v rozvojových zemích, kde nejsou k dispozici mrazničky, by to mohlo být neocenitelné, zvláště v případě, kdyby se tato metoda použila ve spojení s nějakou látkou neutralizující kyslík – mohl by se tím prostě získat čas.

Využila jsem přípravy na tento seminář a udělala jsem si přehled krizových událostí, které jsme museli řešit za posledních pět roků:

1998–2003

Mimořádné případy se většinou týkaly kolísání teploty a relativní vlhkosti ve výstavních galeriích a problém bylo většinou možné vyřešit telefonátem mezi krizovým koordinátorem a vedoucím záchranných operací.

Dalšími problémy byly menší průsaky vody v sutěrénu. V jednom případě to bylo po dlouhotrvajícím silném dešti o víkend, kdy se voda dostala do základů stavby ucpanou kanalizací.

K průsakům došlo také ve Woolwichi a v ulici Micawber Street. Tamní budovy jsou mnohem starší. Ve všech případech provedly záchranné týmy následné revize, abychom se ujistili, že nedošlo k poškození fondů.

Většina mimořádných případů hlášených od roku 1998 měla nějakou souvislost s přírodními podmínkami a jen zřídka bylo nutné provést evakuaci sbírek z regálů nebo vitrín. Počet těchto mimořádných případů klesá díky lepšímu monitoringu a tomu, že jeden restaurátor se zcela věnuje této problematice.

SITUACE VE VELKÉ BRITÁNII

Uvedu případ katastrofálního požáru, ke kterému došlo v roce 1994 v **Norwichské ústřední knihovně**. Byl to nejhorsí požár v britské knihovně v historii a bylo při něm zničeno 100 000 knih.

Budova knihovny byla tak poškozená, že bylo nutné ji strhnout.

Budu se zabývat časovým sledem událostí, příležitostmi, které tato katastrofa nabídla, a odezvou lidí ve městě, které tak zůstalo bez knihovny.

Kromě úplně zničených 100 000 knih byly v sutěrénu budovy v ohnivzdorných trezorech uloženy dva miliony dokumentů. Tyto dokumenty představovaly z restaurátorského hlediska největší dilema, protože při hašení požáru došlo k jejich promáčení. Problémem bylo samotné množství rukopisného materiálu, které bylo nutné zachránit a ošetřit.

Je mi líp všeobecně známou skutečností, že největší škody na materiálech, které nebyly při požáru zcela spáleny (a je zajímavé, že knihy, namačkané na regálech, jsou ohněm zničeny jen málokdy), jsou způsobeny vodou použitou pro hašení požáru.

Bezprostředně po požáru se v místní komunitě vzedmula vlna solidarity. Potravinářské společnosti darovaly chladírenská nákladní auta, aby bylo možné sublimálně vysušit vodou nasáklé rukopisy, a doslova tisíce lidí věnovaly staré knihy a obrazy, aby bylo možné nahradit ty, které byly zničeny. Byly zajištěny dočasné prostory a městští radní obrátili svoji pozornost na financování výstavby nové knihovny. Rozhodnutí o výstavbě padlo během šesti měsíců po požáru staré knihovny. Byly kontaktovány organizace poskytující financování a v roce 1997 (tři roky po požáru) bylo konečně dosaženo dohody s Komisí milénia o poskytnutí 30 milionů liber s tím, že stejnou částkou přispějí rada hrabství a města. Norwichská knihovna nového milénia byla otevřena v roce 2001 (sedm let po požáru) a je nyní nejmodernějším zařízením pro umění, má multimediální sál, podnikatelské a výukové centrum, turistické informační centrum, kavárny, otevřená prostranství i podzemní parkoviště. Byla to také

příležitost postavit budovu s energeticky efektivním provozem, kde se pro přirozené zmírnění teplotních výkyvů používá termická hmotnost a energetické ztráty jsou minimalizovány využitím odpadního tepla. Není snad ani nutné dodávat, že byl instalován nový protipožární systém Inergen (stejný, jako je použitý v trezorech Britské knihovny), používající kombinaci dusíku, argonu a oxid uhličitý. Restaurování bylo zadáno specializované firmě a trvalo celkem asi pět let. Původně zamražený materiál bude předán vysušený, při jeho restaurování byly použity tradiční restaurátorské metody.

Četla jsem o této události v novinách celou řadu článků a je z toho vidět, jak důležité je dobře zvládnout vztah k tisku a komunikaci s veřejností. Myslím si, že při řešení jakékoliv důležité události je nutné brát v úvahu média – a obzvláště důležité to je při rozhodování o otázce viny. Abych uvedla jiný případ, před tím, než se do popředí dostala otázka plánování další činnosti, největší problém, který navíc nikdo nepředvídal, nastal, když pozornost médií začala dělat víc škody, než samotný požár. V tomto případě bylo nasměrováno příliš mnoho úsilí na zdůrazňování hesla, že „činnost bude pokračovat, jako by se nic nestalo“.

Další věc, která stojí za zmínku: Když dojde k velkým ztrátám unikátních materiálů, nejsou některé z těch materiálů půjčeny nebo uloženy jinde? Vážné lokální záplavy z podzimu roku 2000 přiměly jistou instituci k okamžité změně ve strategii budování fondů v tom, co bude a nebude ochotná přijmout.

UKIRB – MODRÝ ŠTÍT VELKÉ BRITÁNIE
A IRSKA
WWW.BL.UK/SERVICES/PRESERVATION/BLUESHIELD/MISSIONUK.HTML

Modrý štít Velké Británie a Irska – UKIRB vznikl v březnu 2001 s tímto pověřením:

UKIRB je vícesektorovou organizací zahrnující archivy, knihovny, muzea, galerie a stavební památky.

Působí jako průsečík lokálních, regionálních, celonárodních i mezinárodních iniciativ snažících se o eliminaci rizik hrožících předmětům kulturního dědictví.

Vystupuje jako jednotící hlas pro lobbování u vlád a financujících institucí, aby tyto dostaly svým povinnostem při ochraně dlouhodobé dostupnosti našeho kulturního dědictví. Svým pětiletým pracovním plánem chce UKIRB vytvořit systém, v jehož rámci bude možné podporovat instituce a orgány a umožnit jim, aby naplnily své povinnosti prostřednictvím realizovatelných strategií, školicích programů a odpovídajícího financování.

Vytvoří informační fond, ze kterého bude možné čerpat prostředky v případě přírodních katastrof jak ve Velké Británii, tak i v Irsku.

Pro tento seminář je důležité, že loni v létě byl Modrý štít Velké Británie a Irska požádán Britskou radou, aby po katastrofických záplavách ve střední

Evropě koordinoval pomoc pro záchranu kulturního dědictví pro Českou republiku.

Existuje několik dalších regionálních aktivit, které působí paralelně s UKIRB.

M25 DISASTER MANAGEMENT GROUP
WWW.M25LIB.AC.UK/M25SEC/BUSINESS/DISASTER/DISASTERWGHOME.HTML

Tato skupina byla vytvořena konsorciem knihoven škol vyššího vzdělávání M25 (M25 Consortium of Higher Education Libraries), aby:

- rozvíjela povědomí o krizových situacích a schopnost řešit krizové situace včetně následků na službách závislých na informačních technologiích;
- pomáhala šířit informace o zvládání krizových situací;
- podporovala společné iniciativy včetně nabídek firem a způsobů, jak je společně sdílet a udržovat.

Další iniciativou je REDS – regionální strategie pro řešení krizových situací.

MEZINÁRODNÍ SITUACE

ICBS – o Mezinárodním výboru Modrého štítu včera hovořila Marie-Thérèse Varlamoff.

Britská knihovna se účastnila konzultací relevantních subjektů o válce v Iráku. Velice užitečný adresář pro všechny, kdo se zajímají o vývoj v této oblasti, lze získat na adrese: Iraqcrisis@listhost.uchicago.edu.

Myslím, že v tomto kontextu je vhodné se také zmínit o řešení důsledků krizových situací. Spadá to hlavně do oblastí řízení krizových situací, což zahrnuje i opatření pro ochranu veřejného zdraví a bezpečnosti, obnovu základních funkcí státních orgánů a služeb a poskytování nouzové pomoci orgánům státní správy, firmám i jednotlivcům, kteří byli postiženi válečnými nebo teroristickými událostmi. Většinu krizových situací ve Velké Británii na lokální úrovni řeší pohotovostní služby, vláda se začíná angažovat v případě, jedná-li se o krizi takového rozsahu nebo složitosti, že je nezbytná centrální koordinace a podpora. Jedním z důležitých, a v minulosti přehlížených aspektů, je psychologický dopad krizových situací – od zoufalství knihovníka, který třicet let pracoval v norwichské knihovně a celá knihovna mu před očima lehla popelem, až po hluboká válečná traumata. Je možné, že bude zapotřebí využít služeb psychologické poradny – a tato potřeba může vzniknout bez ohledu na rozsah krizové situace.

Závěrem mi dovolu, bych shrnula, jak jsme se poučili za 40 let od doby, kdy kalné vody říčky Arno zaplavily a zničily přes milion položek.

Při přírodních katastrofách je možné počítat s daleko rozsáhlejší spoluprací, a to jak na národní,

tak i mezinárodní úrovni. Pokroky v komunikacích a internetu umožnily reagovat rychleji. Existuje velmi mnoho snadno přístupných dobrých plánů pro krizové situace. V komerční sféře existuje daleko větší možnost výběru firem nabízejících speciální vybavení, které nám pomáhá řešit závažné případy. Většina knihoven má elektronické verze svých katalogů a může být schopna postižené instituci nebo zemi nabídnout náhrady, ať už v tištěné podobě nebo v jiném formátu. Máme nové technologie, které lépe vyhovují konzervačním a restaurátorským potřebám a v budoucnosti k nim jistě přibudou další.

Mínulý týden jsem diskutovala o možnostech boje proti požárům v historických budovách a potřebě zkoumat možnosti použití bariérového gelu pro zpomalení hoření. Využití protipožárních závěsů a rolet na fixních regálech – bylo by možné něco upravit, přizpůsobit tak, aby to vyhovovalo našim účelům?

Deborah Novotny
Britská knihovna
Deborah.Novotny@bl.uk

Myslím, že jsme se poučili v tom, že nejlepší ochranou je prevence.

V Itálii ani čtyřicet let nestačilo, aby se ukončil výzkum restaurátorství, a ačkoliv záplavy ve Florencii otevřely cestu renesanci v restaurátorství knih a papíru, nedávno jsem se při prohlížení internetu dočetla, že: ‘mezinárodní komunita zareagovala, a hlavně díky odezvě z Velké Británie bylo navrženo řešení na bázi systému výrobní linky, pomocí kterého se udělal v restaurování veliký kus práce. Když (však) došly prostředky mezinárodní pomoci, systém výrobní linky ustoupil tradičnímu způsobu „jeden člověk – jedna kniha“, a tempo práce se zpomalilo.’

Když je rozsah škod opravdu veliký, je obtížné udržet objem počátečních investic či obrátky vývoje situace. Prevence je efektivnější a dostupnější než léčba, i když musíme být připraveni na všechny eventuality.

“Doufej v nejlepší, očekávej to nejhorší.”